อิทธิพลของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรที่มีต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ตามบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์และการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์[1] อาภัสรา สมใจ[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อผลประกอบการในการทำการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี (3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามกับเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 106 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการกับความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อผลประกอบการมากที่สุด (2) ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ (3) การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ ผลประกอบการเกษตรอินทรีย์

---

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: viroj_jade@hotmail.com

[2] นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: somjai_a@silpakorn.edu

The influence of entrepreneurship characteristics in the administration of farmers' risk affecting the organic agriculture performance according to the role of creativity in organic farming and adaptation to organic farming of farmers in Kanchanaburi.

Viroj Jadesadalug[3] Apassara Somjai[4]

Abstract

This research aimed to study (1) To study the influence of farmer's entrepreneur of risk management on the results of organic farming of farmers in Kanchanaburi Province. (2) To study the influence of organic farming creativity on the relationship between farmer's entrepreneur of risk management and performance of organic farming of farmers in Kanchanaburi Province. (3) To study the influence of organic farming adaptation on the relationship between farmer's entrepreneur of risk management and performance of organic farming of farmers in Kanchanaburi Province. Samples used in the research were collected using questionnaires with 106 farmers in Kanchanaburi Province. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Correlation coefficient Simple regression analysis. The research results were found that (1) The farmer's entrepreneur of risk management positively influenced the performance of organic farming at a high level, where farmer's entrepreneur of risk management, Address Risk Responses had the greatest influence on performance (2) organic farming creativity positively influenced the performance of organic farming. Relationship between entrepreneurial characteristics in risk management and organic farming results (3) Adaptation in organic farming positively affects the relationship between farmer's entrepreneur of risk management and performance of organic farming based on research.

Keywords: Farmer's entrepreneur of risk management, Organic farming creativity, Organic farming adaptation, Performance of organic farming

---

[3] Assistant Professor. Dr, Faculty of Management Science, Silpakorn University. E-mail: viroj_jade@hotmail.com

[4] Student's Bachelor of Business Administration Program in General Business Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University. E-mail: somjai_a@silpakorn.edu

บทนำ

เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นระบบ และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกผู้คน และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (มติที่ประชุมใหญ่ IFOAM มิถุนายน 2551 ประเทศอิตาลี) อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยมีเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่มากนัก และบางในครั้งเกษตรกรอาจยังไม่เข้าใจความหมายหรือวิธีการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องจึงอาจทำให้เกิดความเสี่ยงในด้านต่างๆได้ ดังนั้นการที่จะเป็นเกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจึงควรมีคุณลักษณะตามแบบของความเป็นผู้ประกอบการที่ดี

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรมีความหมายดังนี้ คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลที่นำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ จะส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลนั้นเกิดความสำเร็จในการประกอบการ (Frese, 2000) ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีแรงบัลดาลใจในการเสาะแสวงหาโอกาสและประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความแตกต่างในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำการก่อตั้งธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องทำหน้าที่ในการใช้โอกาสที่มีอยู่ในตลาดและมีส่วนเกี่ยวพันกับการจัดหาและนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ (บุญฑวรรณ วิงวอน, 2556) การบริหารความเสี่ยง มีความหมายดังนี้ ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์ หรือการกระทำที่อาจจะเกิดขึ้น (Potential Events) และมีผลทำให้

องค์กรเสียหาย หรือไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการในการระบุประเด็นความเสี่ยงการตอบสนองหรือการจัดการความเสี่ยง เพื่อควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ยอมรับได้ (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), 2562) ดังนั้น คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร จะต้องมีกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงดังนี้ มีการระบุหาและจำแนกความเสี่ยงเมื่อจำแนกความเสี่ยงแล้วต้องมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อหาแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงแล้วคอยติดตามรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง ซึ่งในการที่จะสามารถแก้ปัญหาความเสี่ยงต่างๆได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ประกอบการควรที่จะมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมไปถึงสภาวะแวดล้อม สังคมและการเมือง โดยการแก้ปัญหานั้นจะต้องเป็นไปอย่างสร้างสรรค์

การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ มีความหมายดังนี้ การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและทำตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีจนทำให้บุคคลก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้โดยปราศจากความขัดแย้งทั้งต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมนั้นๆ และการที่บุคคลสามารถปรับสภาวะความสัมพันธ์ให้กลมกลืนกันได้ระหว่างร่างกายความต้องการทางอารมณ์กับสังคมนั้นย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Arkoff, 1968) ดังนั้น การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์จึงหมายถึง ความพยายามที่จะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำการเกษตร ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านความต้องการ ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการตลาด ด้านการแข่งขัน และด้านสภาพอากาศให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพที่สามารถดำเนินการได้ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ควบคู่ไปกับการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์มีความหมายดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้แปลกใหม่จากเดิมและหลากหลาย โดยสามารถที่จะนำความคิดสร้างสรรค์เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในทฤษฎีเกี่ยวกับการเกษตร หรือหลักการทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องและรอบคอบ ตลอดจนนำไปสู่การคิดค้นการสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบแนวความคิดใหม่ๆที่สามารถเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและแตกต่างจากเดิม

การที่จะเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ได้นั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดีและจะต้องมีทักษะ ในการบริหารความเสี่ยงที่ดีและแม่นยำเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด เนื่องจากแนวคิดหรือหลักการในการบริหารความเสี่ยงนั้นมีอยู่หลากหลายวิธีจึงควรเลือกวิธีที่เหมาะเพื่อที่จะนำมาปรับใช้ในกิจการ นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์

และเมื่อเกิดปัญหาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้นๆอยู่เสมอ เพื่อความอยู่รอดของกิจการ เมื่อผู้ประกอบการมีคุณลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ จะส่งผลดีต่อผลประกอบการและสงผลให้กิจการประสบความสำเร็จอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อผลประกอบการในการทำการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรี มีผู้ประกอบการด้านเกษตรอินทรีย์เป็นจำนวนมาก จึงอยากทราบว่าผู้ประกอบการมีวิธีการจัดการกับการบริหารความเสี่ยงและดำเนินกิจการหรือมีการปรับตัวอย่างไรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

เกษตรอินทรีย์ (Organic agriculture)

เกษตรอินทรีย์ คือการทำการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ โดยที่พื้นที่ที่ทำเกษตรนั้น ต้องไม่มีสารพิษ หรือสารเคมีตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศน์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด โดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ หรือสิ่งที่ได้มาจากการตัดต่อพันธุกรรม และมุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีแผนการจัดการอย่างเป็นระบบในการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตสูง อุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดสารพิษ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิต และสามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติเพื่อคุณภาพชีวิต และสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน))

ซึ่งเหตุผลที่ต้องทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากการใช้ทรัพยากรดินทำการเกษตรโดยไม่คำนึงถึงผลเสียของ ปุ๋ยเคมีสังเคราะห์ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในแร่ธาตุและกายภาพของดินตามธรรมชาติ ทำให้สิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ที่อาศัยอยู่ในดินนั้นสูญหาย และไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งการที่ธรรมชาติขาดสมดุลนี้ถือเป็นเรื่องที่อันตรายมาก ต่อกระบวนการเจริญเติบโตทางธรรมชาติ แต่เมื่อเกิดความไม่สมดุลขึ้นแล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างต่อเนื่อง ผืนดินสูญเสียความสามารถในการดูดซับแร่ธาตุในดิน ทำให้ผลผลิตมีแร่ธาตุ วิตามิน และพลังงานชีวิตต่ำ เป็นผลให้เกิดการขาดแคลนธาตุอาหารรองในพืช เป็นสาเหตที่ทำให้พืช ผลผลิตอ่อนแอ ขาดภูมิต้านทานโรค และทำให้เกิดการคุกคามของแมลง ศัตรูพืช และเชื้อโรคในพืช ซึ่งจะนำไปสู่การใช้สารเคมีฆ่าแมลงและเชื้อราเพิ่มขึ้น ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพในที่สุด และในดินที่เสื่อม

คุณภาพนี้ จะทำปฏิกิริยาเร่งการเจริญเติบโตของศัตรูพืชให้เจริญเติบโตแข่งกับพืชเกษตร และนำไปสู่การใช้สารเคมีสังเคราะห์กำจัดแมลงและวัชพืช (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน))

แม้ว่าจะมีความพยายามมากมายในการให้คำจำกัดความว่า เกษตรอินทรีย์หมายถึงอะไร แต่คำนิยามที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมากที่สุดเห็นจะเป็นคำนิยามของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement – IFOAM) ซึ่งเป็นเครือข่ายขององค์กรด้านเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ ที่มีสมาชิกกว้างขวางที่สุดในโลก สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติได้สรุปความหมายเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า “ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกผู้คนและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง” (มติที่ประชุมใหญ่ IFOAM มิถุนายน 2551 อิตาลี) (Green Net)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นต้นแบบในการศึกษาข้อมูล เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรในจังหวัดกาญจบุรี ว่ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดีหรือไม่ อย่างไร โดยเมื่อทราบข้อมูลจากการที่ได้ไปศึกษาศึกษาค้นคว้ามาแล้วจึงนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับตัวแปรหรือตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นตามแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษามา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงว่าผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเกษตรอินทรีย์มากน้อยเพียงใด ซึ่งข้อมูลที่ทราบนั้นสามารถบ่งชี้ได้ว่าจังหวัดกาญจนบุรีจะมีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรในจังหวัดกาญจบุรี ในด้านใดบ้างที่สอดคล้องกับเกษตรอินทรีย์

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร (Farmer’s entrepreneur of risk management)

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร คือ สิ่งที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำกิจการโดยปราศจากความเสี่ยงหรือลดความเสี่ยงในด้านต่างๆ โดยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร มีดังนี้ การระบุหาและจำแนกความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการกับความเสี่ยง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และการรายงานและ

ทบทวนการบริหารความเสี่ยง ซึ่งการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง คือ การสำรวจว่ามีความเสี่ยงใดที่อาจทำให้การทำงานไม่

เป็นไปตามเป้าประสงค์ของกิจการการเกษตร จำแนกความเสี่ยงนั้นๆว่าเกิดขึ้นในระดับใด และเป็นความเสี่ยงประเภทใด จัดทำหรือเขียนความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ ซึ่งระบุสาเหตุของความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การประเมินความเสี่ยง คือ การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของกิจการเกษตร การจัดการกับความเสี่ยง คือ เมื่อความเสี่ยงได้รับการบ่งชี้และประเมินความสำคัญแล้ว ต้องประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยการพิจารณาทางเลือกในการดำเนินการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิผล อาจต้องเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่ สามารถยอมรับได้ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง คือ ต้องทราบว่าประเด็นความเสี่ยงคืออะไร ระบุลำดับคะแนนว่ามีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน ระบุคะแนนผลกระทบ โอกาส การควบคุม การปรับปรุง และระยะเวลา ระบุว่าเป็นความเสี่ยงประเภทใด ระบุสาเหตุและผลกระทบต่อเป้าหมายใด ระบุแนวทางดำเนินการในปัจจุบัน เป้าหมาย เวลา แผนสำรอง ผู้รับผิดชอบ ผู้มีส่วนได้เสีย ระบุว่าถ้าทำตามตัวชี้วัดแล้วความเสี่ยงลดลงหรือไม่ และสุดท้ายระบุความคืบหน้าในการดำเนินการ การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง คือ เพื่อติดตามว่ารูปแบบของความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารความเสี่ยงนั้นได้ผลจริง หากพบปัญหาก็จะได้หามาตรการใหม่/ใช้มาตรการสำรองเพื่อจัดการกับความเสี่ยงหากจำเป็น

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ คุณวุฒิชัย จงคำนึงศีล ได้ให้นิยามของผู้ประกอบการว่า เป็นบุคคลที่ทำการก่อตั้งกิจการธุรกิจของตนเองด้วยตนเอง และมีการพัฒนาอย่างเจริญก้าวหน้าสามารถดำรงรักษากิจการ โดยผ่านประสบการณ์ในด้านความเสี่ยง การควบคุมการตอบสนอง และความต้องการของลูกค้า จนได้รับความเชื่อถือและการยกย่องจากสังคมจนกลายมาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีส่วนร่วมทำให้สังคมเจริญเติบโตด้วย

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังทำหน้าที่หลากหลายพร้อมกัน ทั้งผู้ลงทุนและผู้บริหาร รวมไปถึงเป็นผู้วางแผนบริหารจัดการ ที่สำคัญผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น กล้าคิดกล้าทำ มีความเป็นผู้นำ ค้นหาสิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงในทุกๆด้าน จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา โดยการบริหารความเสี่ยงจะมีคุณลักษณะดังนี้ มีการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง

ว่าอยู่ในประเภทไหน จัดการกับความเสี่ยงที่พบ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่เกิด และรายงาน ทบทวนการบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น มีวิธีการเสาะแสวงหาตลาดหรือช่องทางที่ทำให้เกิดผลกำไร โดยการนำเอาปัจจัยการผลิตต่างๆหลายๆอย่างมาผสมผสานกันด้วยหลักการจัดการทำให้เกิดเป็นสินค้าแปลกใหม่เพิ่มผู้บริโภคใหม่ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่เพื่อพัฒนาสินค้าตัวเดิมอยู่เสมอหรือปรับปรุงกระบวนการผลิตเดิมให้ดีขึ้น การที่ผู้ประกอบการจะดำเนินกิจการหรือธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินธุรกิจหรือกิจการนั้นๆคือคุณสมบัติหรือคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการ

จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยง ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาวิจัยตามข้อมูลที่ได้ศึกษาของ ดร.ศรีวรรณ์ ทาปัญญา ผู้อำนวยการสำนักกลยุทธ์องค์กรและบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ โดยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมีดังนี้ มีการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง มีการประเมินความเสี่ยง มีการจัดการกับความเสี่ยง มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และมีการรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร ที่มีต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ตามบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ และการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้เป็นตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร

หากผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรีมีความรู้ความสามารถและมีความเข้าใจในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี จะส่งผลให้ผลประกอบการออกมาดีเป็นที่น่าพึงพอใจและตรงตามตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และถ้าผู้ประกอบการมีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะยิ่งส่งผลให้ผลประกอบการประสบความสำเร็จและก้าวหน้าจากเดิมยิ่งขึ้นอีก เพราะคุณลักษณะของผู้ประกอบการจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จของกิจการและเป็นแนวพฤติกรรมการดำเนินงานของธุรกิจ

ผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Performance of organic farming)

ผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ คือ ผลประกอบการของเกษตรกรในด้านการเกษตรที่ทำให้ประหยัดต้นทุน สินค้ามีคุณภาพ มียอดขายหรือมีกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และผลประกอบการเกษตรอินทรีย์จะต้องมีการชี้วัดการเติบโตที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลประกอบการในหลากหลายมุม ซึ่งสามารถวัดได้เชิงปริมาณ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ผลตอบแทนการลงทุน ผลตอบแทนจากการขาย ส่วนแบ่ง

การตลาด ยอดขายกำไรสุทธิ ค่าใช้จ่ายด้านวิจัยพัฒนา และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Chakravarthy, 1986 อ้างถึงใน ชุติกาญจน์ ทัพเจริญ และคณะ, 2019)

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์ได้เป็นอย่างดีนับได้ว่าเป็นเรื่องดีถือเป็นการเริ่มต้นที่ดีต่อการทำธุรกิจหรือประกอบกิจการและเป็นพื้นฐานความรู้ที่ผู้ประกอบการควรพึงมี รวมไปถึงการมีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงโดยต้องมีการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการกับความเสี่ยง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง ข้อมูลความรู้เหล่านี้จะส่งผลให้ผู้ประกอบการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น และจะยิ่งช่วยสนับสนุนและส่งผลดีต่อผลประกอบการของกิจการให้ก้าวหน้ามากขึ้นอีกด้วย จึงนำมาสู่สมมติฐานที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรี

สมมติฐานที่ 1A คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการระบุหาและจำแนกความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการ

สมมติฐานที่ 1B คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการประเมินความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการ

สมมติฐานที่ 1C คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการกับความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการ

สมมติฐานที่ 1D คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการ

สมมติฐานที่ 1E คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านการรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการ

ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ (Creativity in organic farming)

ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ คือ การทำเกษตรอินทรีย์อย่างสร้างสรรค์ เกิดจากคิดสร้างสิ่งใหม่ๆ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากเดิมและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมต่อการทำการเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้สึกแปลกใหม่ตื่นตาตื่นใจไม่เคยเป็นจากที่ไหนมาก่อนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกว่าของเดิมที่มีอยู่ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545) รวมไปถึงเป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทางหลายแง่มุม คิดได้กว้างไกลในการ

ทำเกษตรอินทรีย์ ลักษณะเช่นนี้นำไปสู่ความคิดใหม่ๆในการประดิษฐ์สิ่งของให้แตกต่าง รวมไปถึงพบวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆได้สำเร็จ ความคิดอเนกนัยประกอบด้วยความคิดริเริ่มความคิดคล่องตัวความยืดหยุ่นในการคิดและความคิดละเอียดลออ (Guiford, 1950)

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทางในการสร้างกิจการการเกษตร ซึ่งจะมีความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด และความยืดหยุ่นในการคิดเกี่ยวกับการสร้างกิจการ สามารถนำวิธีการหรือหลักการไปประยุกต์ ได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่เกี่ยวกับการทำการเกษตร นอกจากลักษณะการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิด มีความเป็นผู้นำทางด้านความคิด และการพัฒนาเปลี่ยนแปลงวิธีการต่างๆได้อย่างสร้างสรรค์ เมื่อผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรีมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงสูง รู้จักวิธีการบริหารความเสี่ยงจะส่งผลให้ผลประกอบการออกมาดี และหากผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ตามข้อมูลข้างต้นก็จะยิ่งจะส่งผลและส่งเสริมให้ผลประกอบการประสบความสำเร็จสูงขึ้นและลดความผิดพลาดที่อาจเกิดจากความเสี่ยงมากขึ้นอีกด้วย จึงนำมาสู่สมมติฐานที่ 2 ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี

การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ (Adaptation in organic farming)

การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดจากการทำการเกษตรอินทรีย์ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสังคมและการเมือง รวมไปถึงด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการหรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้นๆได้อย่างมีความสุข (Coleman and Hammen, 1981: 109) เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัดใจความคับข้องใจความเครียดความทุกข์ใจความวิตกกังวลต่างๆที่เกิดจากการทำเกษตรษ์อินทรีย์จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นๆสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสภาพปัญหานั้นๆได้ ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุขนั่นแสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545: 2))

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับตัวในการทำเกษตร คือความพยายามที่จะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำการเกษตร ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านความต้องการ ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการตลาด ด้านการแข่งขัน และด้านสภาพอากาศให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพที่สามารถดำเนินการได้ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ เมื่อผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรีมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์อย่างละเอียด มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงสูง ไม่ว่าจะเป็นด้านการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการจัดการกับความเสี่ยง ด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และด้านการรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง สามารถจัดการบริหารความเสี่ยงได้ดีและรู้จักวิธีการปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงที่ถูกต้องจะส่งผลให้ผลประกอบการออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจ และหากผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดค้น ขวานขวายทำในสิ่งใหม่ๆหรือคิดริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้ดีขึ้น ก็จะยิ่งจะส่งผลให้ผลประกอบการประสบความสำเร็จมากขึ้นและอาจเกิดความผิดพลาดที่เกิดจากความเสี่ยงลดน้อยลง จึงนำมาสู่สมมติฐานที่ 3 ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อผลประกอบการในการทำการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

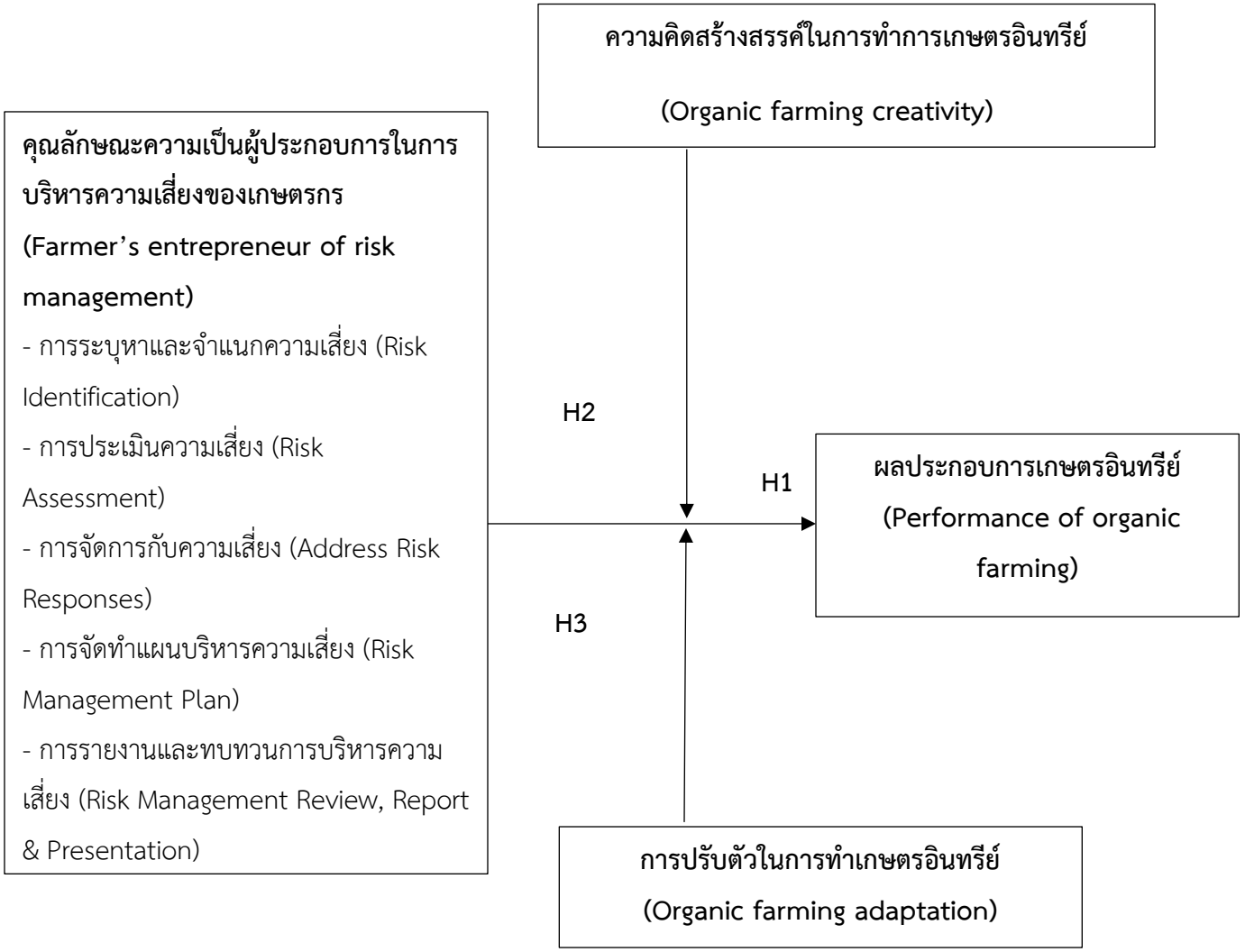

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ จำนวนเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีหลากหลาย ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรได้อย่างแน่ชัด จึงอ้างอิงจากการคำนวณโดยใช้สูตร

ประชากรไม่ทราบค่าในการหากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบประชากร โดยผู้วิจัยได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 106 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่าในรูปแบบของความคิดเห็น 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ การปรับตัวในการทำเกษตร จำนวน 4 ข้อ ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตร จำนวน 6 ข้อ และ ผลประกอบการ จำนวน 4 ข้อ

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี ตามจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 106 ชุดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตลอดเดือนตุลาคม พ.ศ.2563

4. การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

4.1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสม สมบูรณ์ และนำมาพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามโดยการใช้วิธีทางสถิติสำหรับความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ และการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากแบบสอบถามโดยใช้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 (ประสพชัย พสุนนท์, 2555)

4.2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโครงสร้าง เป็นการทดสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ค่าที่ได้จะต้องมีค่า ตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ซึ่งค่าที่ได้มีค่าอยู่ ระหว่าง 0.719 - 0.911 ดังนั้นแบบสอบถามจึงมีความเที่ยงตรงของโครงสร้างสามารถนำไปใช้ทดสอบได้ (Nunnally and Bernstein, 1994, อ้างถึงใน Jadesadalug and Ussahawanchaki, 2009: 47) ดังแสดง ข้อมูลในตารางที่ 1

4.3) การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยการหา ค่าครอนบาคแอลฟ่า ซึ่งจะกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% (α = 0.05) ระดับความถูกต้อง และ

กำหนดระดับ นัยสำคัญที่ 0.5 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่ามากกว่าศูนย์แต่น้อยกว่าหนึ่ง โดยค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อ คำถามนั้น ควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (ประสพชัย พสุนนท์, 2555) โดยค่าที่ได้มีค่าอยู่ในช่วง 0.784 – 0.905 (รายละเอียดดังตารางที่ 1) ดังนั้นแบบสอบถามจึงสามารถจัดอยู่ในเกณฑ์ความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้ ในการทดสอบได้ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าครอนบาคแอลฟ่า

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักและองค์ประกอบ	ค่าครอนบาคแอลฟ่า
การระบุหาและจำแนกความเสี่ยง (RI)	0.714-0.848	0.870
การประเมินความเสี่ยง (RA)	0.729-0.909	0.797
การจัดการกับความเสี่ยง (ARR)	0.758-0.833	0.905
การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง (RMP)	0.636-0.761	0.843
การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง (RRP)	0.716-0.788	0.845
ความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์ (COF)	0.719-0.899	0.784
การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ (AOF)	0.796-0.848	0.881
ผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ (POF)	0.749-0.829	0.816

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์ความถดถอย แบบพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นและตัวแปรแทรกที่มีต่อประสิทธิผลของผลประกอบการโดย ตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาประกอบด้วย

RI = Risk Identification (การระบุหาและจำแนกความเสี่ยง)

RA = Risk Assessment (การประเมินความเสี่ยง)

ARR = Address Risk Responses (การจัดการกับความเสี่ยง)

RMP = Risk Management Plan (การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง)

RRP = Risk Management Review, Report & Presentation (การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง)

ผลการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่าเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรีที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 106 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 และมีช่วงอายุที่มากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 มีระยะเวลาในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มากกว่า 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระหว่าง 10,000-15,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 มีจำนวนพื้นที่ประกอบกิจการอยู่ในระหว่าง 1-5 ไร่จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 48.10 มีจำนวนแรงงานน้อยว่า 5 คน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 ความคิดเห็นที่มีต่อการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง ($\bar{X}$=3.25, S.D=.78) อยู่ในระดับมาก การประเมินความเสี่ยง ($\bar{X}$=3.28, S.D=.75) อยู่ในระดับมาก การจัดการกับความเสี่ยง ($\bar{X}$=3.31, S.D=.79) อยู่ในระดับมากที่สุด การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ($\bar{X}$=3.29, S.D=.74) อยู่ในระดับมาก การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X}$=3.31, S.D=.76) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	RI	RA	ARR	RMP	RRP	COF	AOF	POF	VIF
Mean	3.25	3.28	3.31	3.29	3.31	3.66	3.47	3.71	
S.D	.78	.75	.79	.74	.76	.63	.74	.63	
RI									2.797
RA	.734**								2.805
ARR	.642**	.693**							3.213
RMP	.691**	.688**	.748**						3.334
RRP	.674**	.686**	.766**	.752**					3.488
COF	.609**	.563**	.614**	.585**	.649**				2.462
AOF	.625**	.591**	.622**	.656**	.550**	.694**			2.568
POF	.529**	.469**	.589**	.610**	.633**	.718**	.512**		

**** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01**

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ และการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.469-0.766 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ดังนั้นสรุปได้ว่าคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ และการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย เพื่อแสดงถึงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรที่มีต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ตัวแปร	**ผลประกอบการเกษตรอินทรีย์**		
	H1	**H2**	**H3**
การระบุหาและจำแนกความเสี่ยง (RI)	.529**		
	.067		
การประเมินความเสี่ยง (RA)	.469**		
	.073		
การจัดการกับความเสี่ยง (ARR)	.589**		
	.063		
การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง (RMP)	.610**		
	.066		
การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง (RRP)	.633**		
	.063		
คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร (FER) × ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ (COF)		.731**	
		.010	
คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร (FER) × การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ (AOF)			.622**
			.011
Adjusted R2	.413	.530	.381

**** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, upper line = β, lower line = std. error**

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 (β =.529, p < .01), (β =.469, p < .01), (β =.589, p < .01) , (β =.610, p < .01) , (β =.633, p < .01) ขณะที่การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรแทรกที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร และผลประกอบการเกษตรอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 (β =.731, p < .01) และการวิเคราะห์อิทธิพลของการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ พบว่าการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 (β =.622, p < .01)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรี แสดงให้เห็นว่าการที่เกษตรกรมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นด้านการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการจัดการกับความเสี่ยง ด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และด้านการรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจัดการกับความเสี่ยงในการทำการเกษตรได้ค่อนข้างดี ซึ่งอาจเกิดจากเหตุผลที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นจากประสบการณ์เดิมที่เคยพบหรืออาจจะเป็นความรู้ที่ติดตัวมาอยู่แล้ว ซึ่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากภัยธรรมชาติ รวมไปถึงสังคมและการเมืองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร, ชูชิต ชายทวีป และ รุจิรวัทน์ ลำตาล (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงและอันตรายของเกษตรกรผู้ปลูกพืชไร่ จังหวัดนครสวรรค์ ที่กล่าวถึง ปัจจัยความเสี่ยงทางเศรษฐกิจการเกษตรที่เกิดขึ้นประกอบด้วย ปัจจัยเศรษฐกิจโลก ภาวะเศรษฐกิจโลกยังคงมีความผันผวนจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำ การแข่งขันที่รุนแรงจากเศรษฐกิจเกิดใหม่ การกีดกันการค้าระหว่างประเทศและแสวงหาประโยชน์จากประเทศอื่นๆ ซึ่งจะกระทบ

ต่อระดับราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศ การส่งออกสินค้าเกษตรไทย ภัยธรรมชาติ ภัยแล้ง เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญต่อการขยายตัวของการผลิตในภาคเกษตร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร

สมมติฐานที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ควความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรหรือผู้ประกอบการมีความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำการเกษตรสามารถนำวิธีการหรือหลักการไปประยุกต์ ได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่เกี่ยวกับการทำการเกษตรสูงก็จะส่งผลให้เกษตรกรมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่สร้างสรรค์มากขึ้น อาจจะเป็นการสนับสนุนและแก้ปัญหาความเสี่ยงใหม่ๆที่ไม่เคยทำ และส่งผลดีต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์อีกด้วย เนื่องจากว่าเกษตรกรมีความคิดสร้างสรรค์สูง รู้จักการประยุกต์การดำเนินงานรูปแบบเดิมให้เกิดเป็นการดำเนินงานรูปแบบใหม่ผลประกอบการที่ตามมาก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากเกษตรกรไม่ความคิดสร้างสรรค์หรือมีความคิดสร้างสรรค์น้อยก็จะทำให้ไม่มีการพัฒนาของงาน ล้าสมัยหรือย่ำอยู่กับที่ ผลผลิตก็เหมือนเดิมอาจทำให้เกิดความน่าเบื่อและไม่ดึงดูด ซึ่งอาจทำให้ลูกค้าลดน้อยลง ส่งผลให้ผลประกอบการแย่ลงไปด้วย และการมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์อาจเป็นการส่งเสริมให้การทำเกษตรอินทรีย์ก้าวไกลได้กว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวทศพร บุญวัชราภัย (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ขององค์การเพื่อสร้างนวัตกรรมบริการและผลการดำเนินงานของธุรกิจ: ปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ของโรงแรมบูติกไทย ที่กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงรุก การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการเชื่อมโยงอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลกระทบต่อนวัตกรรมบริการ แต่ความลื่นไหลทางความคิดแปลกใหม่ งานทที่มีความท้าทาย และอิสระในการทำงานไม่ส่งผลกระทบต่อนวัตกรรมบริการ นวัตกรรมบริการส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ความรุนแรงในการแข่งขันไม่ส่งกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมบริการและผลการดำเนินงานของธุรกิจ นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความพร้อมด้านทรัพยากรส่งผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์การทุกด้าน

สมมติฐานที่ 3 การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์มีผลทางบวกใน

อิทธิพลระหว่างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงและผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม การเมือง และสังคมได้เป็นอย่างดี สามารถรับมือกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากการปรับตัวนั้นสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจ หากเกษตรกรปรับตัวได้ดีกับทุกๆสถานการณ์ ก็จะส่งผลให้เกษตรกรมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่ดีขึ้นสูงขึ้น และการปรับตัวในการรับมือกับปัญหาต่างๆได้ดี เช่นการรับมือกับภัยธรรมชาติต่างๆ ก็จะส่งผลให้ผลประกอบการออกมาดีเนื่องจากมีการปรับตัวที่ดีตามสภาพแวดล้อมและแก้ปัญหาได้ทันท่วงที แต่หากเกษตรกรหรือผู้ประกอบการไม่มีความสามารถในการปรับตัวที่ดี ก็อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมหรือคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากไม่รู้จักการปรับตัวก็จะทำให้บริหารความเสี่ยงออกมาได้ไม่ดี รวมไปถึงผลประกอบการก็ออกมาไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังหรือไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยา สุวรรณแสง (2533) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว ที่กล่าวถึง อุปสรรคที่มาขัดขวางและทำให้เกิดการปรับตัวว่ามีสภาพของธรรมชาติเช่น ดิน ฟ้า อากาศ ภูมิประเทศ
ฝนตกหนัก ดินแห้งแล้ง ซึ่งความต้องการของมนุษย์ถ้าไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นจะมีภาวะความเครียดทางอารมณ์

ประโยชน์จากการวิจัย

1.ประโยชน์เชิงทฤษฎี

งานวิจัยเรื่องนี้ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงทฤษฎี คือ ลักษณะการสร้างกรอบแนวคิดในทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์ การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ และผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสามารถนำข้อมูลหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรได้ และผู้วิจัยได้นำทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ การปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์มาเป็นตัวแปรแทรกในกรอบแนวคิด ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อผู้ประกอบการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงสูงจะส่งผลให้ผลประกอบการออกมาดีและหากผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงสูงอยู่แล้ว และยังมีความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัวในการทำการเกษตรอิทรีย์เพิ่มอีกก็จะยิ่งส่งผลให้ผลประกอบการดียิ่งขึ้นไปอีก

2.ประโยชน์เชิงการจัดการ

1) เกษตรกรสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิผลมากขึ้นจากการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงที่ดีในการทำการเกษตรอินทรีย์ รู้วิธีการบริหารความเสี่ยงที่ดีในด้านต่างๆอย่างถูกต้อง รู้จักการระบุหาและจำแนกความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการกับความเสี่ยง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง การรายงานและทบทวนการบริหารความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมให้ผลประกอบการของเกษตรกรดีขึ้น เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

2) เกษตรกรนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการทำเกษตรอินทรีย์ โดยการแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการทำเกษตรให้ทันสมัยและมีความแปลกใหม่เพื่อให้มีภาพลักษณ์ที่ดี น่าสนใจและแตกต่างจากเดิมเพื่อให้ประสิทธิผลผลประกอบการดีมากยิ่งขึ้น

3) เกษตรกรนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้รู้จักการปรับวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้ผลประกอบการนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1) เห็นควรว่าเกษตรกรควรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในอาชีพเกษตรกร โดยการนำความรู้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ การปรับตัว และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงไปพัฒนา แก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในการดำเนินกิจการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2) เห็นควรว่าเกษตรกรควรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงโดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในกระบวนการการผลิตเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน นำกระบวนการที่ถูกต้องไปปรับใช้ในการบริหารความเสี่ยงในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสังคมหรือการเมือง

3) เห็นควรว่าเกษตรกรควรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้โดยการนำความรู้มาประกอบการตัดสินใจในการบริหารความเสี่ยงให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่น คล่องแคล่วและรวดเร็วกว่าปกติ และลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นๆ

4) เห็นควรว่าเกษตรกรควรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากผลการวิจัยไปพัฒนากิจการหรือธุรกิจนั้นๆและสร้างให้กิจการเจริญเติบโตและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ที่สำคัญผู้ประกอบการหรือเกษตรกรควรมีความมุ่งหวังในประสิทธิภาพของกิจการให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปร คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัวในการทำการเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรในลักษณะอื่นๆเพิ่มเติมด้วย หรืออาจมีการเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิจัยให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่จำกัด ข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

3) การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่นๆ

บรรณานุกรม

เกษม จันทร์แก้ว. (2547). ความตระหนัก. เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://it.nation.ac.th/studentresearch/files/55091052.pdf

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. (2560). เกษตรอินทรีย์. เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://progreencenter.org/2018/11/02

รติมา คชนันทน์. (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียน. เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-010.pdf

ป่าสาละ.(2558).เกษตรอินทรีย์. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/10371/

Frese. (2000). คุณลักษณะของผู้ประกอบการ. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/PDF02/123_20190621_j_37.pdf

บุญฑวรรณ วิงวอน. (2556). ความหมายของผู้ประกอบการ. เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://www.elfms.ssru.ac.th/yalada_po/pluginfile.php/130/block_html/content/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%202%20SME%20%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3ok%20%28Autosaved%29.doc

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (2562). การบริหารความเสี่ยง. เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://www.arda.or.th/pdf/risk-int.pdf

Arkoff. (1968). การปรับตัว. เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/6740/9/Chapter2_8-45_.pdf

ชุติกาญจน์ ทัพเจริญ และคณะ. (2019). ผลประกอบการ. เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://so01.tci-thaijo.org/index.php/executivejournal/article/view/215525/156285?fbclid=IwAR3Pj9quEDjsAua-32EdGmgpro3eU1TUsPPgCwvLwHuylcFgbluAeH6vfiM

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (2561). เกษตรอินทรีย์. เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://www.arda.or.th/knowledge_detail.php?id=17&fbclid=IwAR1bXjAKlL9Z7IopXQONtNxztgYC4w2w6jUCNWURyGXnxhIedWz0_6zvVI8

มติที่ประชุมใหญ่ IFOAM อิตาลี. (2551). เกษตรอินทรีย์. เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://www.greennet.or.th/principle-oa/?fbclid=IwAR2FUAyLL_FhYJg7waIuHCvcS4nPJEbqMKyvwH34ys2DJm5TkPVz1FknadU

คุณวุฒิชัย จงคำนึงศีล. (2558). คุณลักษณะผู้ประกอบการ. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/40986/33908

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). ความคิดสร้างสรรค์. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก :

http://huso.bsru.ac.th/search/sites/default/files/creative_thinking_teaching_art_for_children.pdf

Guiford. (1950). ความคิดสร้างสรรค์. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : http://huso.bsru.ac.th/search/sites/default/files/creative_thinking_teaching_art_for_children.pdf

Coleman and Hammen. (1981). การปรับตัว. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/6740/9/Chapter2_8-45_.pdf?fbclid=IwAR180klHA8Pl2hUu2kOpG83yFAUbAcNbxi38-XVD2tOKLE2SwLYfC0MdmEs

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2545). การปรับตัว. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/6740/9/Chapter2_8-45_.pdf?fbclid=IwAR180klHA8Pl2hUu2kOpG83yFAUbAcNbxi38-XVD2tOKLE2SwLYfC0MdmEs

เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร, ชูชิต ชายทวีป และ รุจิรวัทน์ ลำตาล. (2563). การปรับตัว. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก : https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/220159/163680